

ŐRZŐ

A POFOSZ 1956-os Hagyományörző Tagozatának kiadványa

I. évfolyam 4. szám

2015. december

Az egész világ csodálatát kivívta 1956

Nem halogatható a forradalom múzeumának létrehozása

Kiadványunk most kézhez vett, negyedik számával immár lezártuk az Őrző, a POFOSZ 1956-os Hagyományörző Tagozata negyedéves hírlevelének első, 2015-ös évfolyamát.

Ezúton is köszönetet mondok szerkesztő társaimnak, Vasvári Évának és Kurtz Máriának az önzetlen munkáért.

Az előttünk álló év különleges feladatokat kínál a hagyományörzésben. Az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulója elé nézünk. A hagyományörzés elősegítése érdekében, de egyszerű nemzeti önbecsülésünk miatt is sürgetőnek tartom egy 1956-os emlékmúzeum felállítását Budapesten, egy erre megfelelő épületben. Olyan épületben, amely ismert és fontos helyszíne volt 1956-nak. A magyar kormányok tovább nem halogathatják, hogy ne mondjam: szabolhatóják az „1956-os Múzeum” felállítását. El kell végre fogadni azt a tényt, hogy 1956-unk az egész világ csodálatát és elismerését kiváltotta, ideje hogy ezt egy magyar kormányban is végre kiváltsa. Világraszóló szégyen ugyanis, hogy ilyen múzeummal a magyar nemzet mindmáig nem rendelkezik.

Miként szégyen – ha nem is világraszóló – az a sumákolás is, ahogy a korábban elkészült 56-os emlékművek kerülnek az 1956-ra utaló szimbólumok megjelenítésének még csak a látszatát is, és helyettük mindenféle hasábok és rönkök megjelenítése mögé bújtatják a lényegét. Nehogy egy szemlélő felismerhesse rajtuk az egyedülálló, csak 56-ra jellemző jelképeket, amelyek akkor bejárták az egész világot: a lyukas zászlót, a Molotov-koktélt, a „dióverő” puskát, a pesti srácoakat, a T-34-es acélszörnyek felbukkanását.

A jelenleg 56-osnak hazudott „emlékmű” hasábjai és rönkjei bármit jelképezhetnek és bárminek az ellenkezőjét. Semmi, történelmileg semmi valós és eseményhű nincsen bennük. Csak a további hazudozás kilátásai. Azoké a hazugságoké, amelyek ellen 1956 voltaképpen kitört.

Ámon Antal

Fotó: erdekesvilag.hu

Barátaink a nagyvilágban

Zuglói megemlékezés a forradalom ünnepén

A Budapest XIV. kerületi önkormányzat által 2015. október 23-án – a Szabadságharcosok terén – tartott megemlékezésen Ámon Antal, a POFOSZ 1956-os Hagyományörző Tagozatának elnöke mondott ünnepi beszédet az 59 évvel ezelőtt lezajlott magyar forradalom és szabadságharc hatását felidézve. Alábbiakban megemlékezését adjuk közre.

Fotó: Balogh Róbert

Tisztelt Emlékező Zuglói Polgárok!

A mai ünnepen nem arról szólnék, hogyan gondolkodtak a kommunizmusról a kapitalisták, akikről még Lenin elvtárs is azt mondta: ne aggódjatok, **a kapitalisták még azt a kötelet is el fogják nekünk adni, amire majd felakasztjuk őket.** Arról sem, ahogyan a nyugati véleményformálók beszéltek a kommunizmusról, **akiket Lenin „hasznos idiótáknak” nevezett.**

Arról szeretnék inkább beszélni, ahogy a nyugati kisember érzett a mi 1956-os forradalmunkról. Közelebbről az angolszászokról, akiket ismerek, miután kerek harminc évet éltem közöttük Ausztráliában.

Miután október 23-án kitört a forradalom, az első nyugati ember, aki Budapestről Ausztriába érkezett, az angol nagykövetség egyik beosztottja volt. A nyugati újságírók körbevették és faggatni kezdték: ugyan mondja már meg, valójában mitől tört ki teljesen váratlanul ez a felkelés? Válasza magától értetődő és tömör volt: **a magyaroknak elégük lett a hazugságokból.**

Egy másik angol volt az, akivel autóvásárlás közben hozott össze a sors 1991-ben. Miután ajánlatot tettem egy autóra, a kereskedő hátra ment és közvetítette az ajánlatomat a menedzsermentnek, akik döntöttek felőle. Míg ez megtörtént, visszajött és beszélgetni kezdtünk. Megkérdezte, honnan az akcentusom. Mondom: magyar vagyok. Ő meg angol – válaszolta. És mindjárt folytatta is azzal: 1956-ra gyerekként arra emlékszik, hogy a családjára milyen nagy hatást gyakorolt a forradalom híre. Állandó beszédtema volt. Szakadatlan hallgatták a rádióhíreket. Az édesapja a munkából hazajöve kiterítette az újságokat és lelkesen olvasta. A magyar szabadságharc leverése elkeserítette őket is. Általában elmondható, ha Ausztráliában megtudták, hogy magyar vagyok, gyakran említették fel '56-ot és a Melbourne-i olimpiát, amely a forradalommal szinte egy időben zajlott.

Már az ausztrál közszolgálati rádiónál dolgoztam, amikor felkeresett egy idős ausztrál azzal, készítsék vele interjút, mert most nyugdíjba vonulva elhatározta: ledoktorál és a disszertációjával azt a témát választotta, hogy milyen úton jutottak el az ausztrál döntéshozók az 56-os magyar menekültek oly nagyszámú befogadásához. És ha erről a témáról a magyar rádióhallgatóknak van valami dokumentumuk vagy információjuk, akkor az interjú segítené őt ezeket

megszerezni. Az interjú elkészült és ma őt már *Dr. Rodger Hein*-nek hívják.

Sikeres disszertációjának címe pedig: Emberiség válságok Ausztráliában az 1956-os magyar forradalomra (2004).

Egy másik ausztrál, akit említenék, egy író. *Sandy Watson* megismerkedett egy volt 56-os menekülttel, *Csász Veronikával*, aki fiatal lányként hagyta el az országot és kötött ki Ausztráliában. Az életút annyira megragadta az írónőt, hogy elhatározta, megírja a történetet regényes formában. A kötet elkészült és 2013-ban lett útjára bocsátva angol nyelven ugyan, de Budapesten. A könyv címe: *One perfect day*, azaz: Egy tökéletes nap.

Sandy Watson azonban már a forradalom ötvenedik évfordulójára elkészített és kiadott egy albumot „56 arcai, emlékek az 1956-os Magyarországról” címmel, melyben egy fotográfus kolléganőjével *Susan Gordon-Brown*-nal együttműködve fotóillusztrált művészi munkát produkáltak a Victoria államba érkező és ott megtelepedett magyar menekültek történeteiről.

Vagy itt van végül *Gerard Murnane*, egy nyugalmazott középiskolai tanár. Nem tudunk róla a melbourne-i magyar közösségben semmit mindaddig, amíg híre jött, hogy valaki, egy ausztrál, keres egy magyar nyelven beszélgető társat. Erre azért volt szükség, mert a korábbi beszélgetőtársa meghalt. Ki ez az ember? Egyszer beszélt magáról: 1956-ban mindössze 17 éves volt és nyomon követte a magyarországi eseményeket a sajtón, rádión keresztül, mint annyian mások. Egyszerre csak, az egyik magazinban megpillantotta egy szabadságharcos lány fényképét. Onnantól kezdve úgy érezte, valami megváltozott benne. Kívülről folytatta ausztrál életét, de belül magyarnak érezte magát. Ezzel nem hivatkozott, nem kezdett magyar társaságba járni. Oly visszahúzódó maradt ebben is, mint minden másban.

A forradalom ötvenedik évfordulójára rendezett nagy melbourne-i ünnepségen 2006-ban azonban, ő mondta a díszbeszédet. Természetesen angolul, hiszen a sok nem magyar vendégre tekintettel az est angolul folyt. De Gerard a beszédét a következő magyar szavakkal zárta:

„Ti magyarok! Ötven év óta egy ilyen alkalmat vártam. Most végre megérkezett. Most végre, a nyilvánosság előtt és a ti szép nyelveteken, a mély érzéseimet ki tudom fejezni. Köszönöm szívélyesen meg alázatosan a századokon át kitartó és az egész világ előtt ragyogó példákat.”

Amíg ilyen barátaink vannak szerte a világban, ki lehet ellenünk?

*****

November 4-én országsszerte megemlékezések zajlottak az 1956-os forradalom leverésére indított szovjet katonai invázió tragikus eseménye alkalmából. A Fiumei úti sírkert 57-es parcellájában felállított márványkeresztnél a POFOSZ hagyományörzői is lerótták kegyeletüket, s elhelyezték a megemlékezés virágait. A koszorúzáson *Dr. Pordány László*, Magyarország volt kanadai nagykövete mondott ünnepi beszédet. Megemlékezésében felidézte az 59 évvel ezelőtti nap, majd az azt követő időszak gyászos eseményeit, kiemelve: a kommunista diktatúra kegyetlen bosszúja nyomán több száz forradalmárt – többségükben fiatal munkásokat és diákokat – végeztek ki, s százezreknek kellett menekülniük hazájukból. A hősök mártírhalála és az elüldözöttek akkori számkivetettsége a mai napig mementóként figyelmeztet a diktatúra embertelenségére. Ám e fájdalmas napok felidézésekor arra is gondolni kell – hangsúlyozta a szónok –, hogy **az 56-os hősök nagyszerű tette minden korban és minden válságos helyzetben nemes példa és bátorító erőforrás a magyarság számára.**

Zsíros Levente

Szent István Király Zeneiskola
kórusa, Burkus Boglárka
kórusvezető tanár

Johann Panna

A Melbourne-i októberi ünnepélyre

Egy szempillantás a végtelen időben...
 És négy évtized repült el azóta,
 Hogy azon a csodálatos Őszben
 Eljött az a dicsőséges óra.
 Amikor vérrel áldozott ismét a magyar!
 S Világot rendítő vihart kavart fel
 A megtaposott árva őszi avar...
 Keserves évek annyi rettegés után.
 Óh boldog szabadság!
 Ott született ujjá a barikádoknak felszedett
 Kockaköves budapesti utcán!

Csikorgó lánctalpak csattogó zajában,
 A kattogó gépfegyverek halálos árjában,
 Tornacipős diák, micisapkás munkás,
 Hányan haltak meg?
 S kenyérért sorálló asszony, békés polgár,
 Tüntető, mentők, kalauz és hordár
 Hányan haltatok meg?

Majd véres napok és éjszakák multával
 Csendes lett a város. Felszállott a köd,
 S bágyadtan lesütött az őszi napsugár.

Még ereinkben kering, még torkunkban dobot
 Az elmúlt napok félelme és bizonytalansága!
 Így öltözött az egész ország
 A mámoros szabadság napján
 Egy szomorú, de örömteli gyászba.
 Tiszta, kék volt az ég, a Duna,
 És az összeszabdalt város felett,
 Szétronszolt fák, kiégett tankok, leomlott házak...
 S lent a téren, a virágágyban
 Egy pad mögött,
 Férfiak egy rossz ásóval sírgödröt ástak.
 Itt is amott is,
 Holttest feküdt a járdaszélen:
 Az utolsó éjszaka hősei.
 A leszakadt drótok és a törmelék gubancában
 Budapest népe most Őket temeti.

Egy szétlőtt pótkocsiban a Kálvin téren
Egy fiú ült. Alszik talán?
Arcán szelíd mosoly. Szeme lecsukva.
De arasznyira az öve felett,
Ballon kabátján egy sötét lyuk fúrva...
Kisdiák korától minden napjához
Tartozott ez a sárga villamoskocsi.
Igaz, többször a lépcsőn lógva,
Mint a kocsi belsejében
Fél lábon állva, táskával a kezében
Hatnapot „suli” este néha edzés, majd vasárnap mozi
Később a Római Part, vagy a Sziget talán,
Ahol Valaki vár már és integet...
S jaj, itt ért véget húszéves életed.
Most nem jön az ellenőr, hogy kipiszkálja
A beragasztott lyukat a már
Már leutazott diák hetijegyén.
Mert azt a lyukat, ott az öv felett,
Beragasztani többé már nem lehet!
És Budapest ma ezért temet.
Emberek jönnek bukdácsolva, át a felszedett köveken
Szállnak fel az üres kocsiba.
Most nem kell átfurakodni a tömegben...
A drága halottat óvatosan emelik.
Majd a füves szegélyén a térnek
Szépen a földre fektetik.
Bordó személyi igazolványát kinyitva
Mellére teszik a folt fölé.
Itt nem kell szemfedő.
Kisírt szemű asszonyok és firfiak nézik;
„Ez nem Ó” ... ki ismeri?
S máris mennek tovább egy másik csoportosulás felé.

Pár lépésre a játszótér sarkán
Három sírhalom. Tarkán
Telis-tele őszi virággal.
Két napja temettek itt utoljára, a tűzszünetben.
A deszkából ácsolt keresztteken
A személyi kinyitva, feltűzve, hogy lássa mindenki.
A gyilkos golyó vagy gránátszilánk
Kinek az életét oltotta ki.

Egyetemista... diáklány ... ipari tanuló...
Te elsőéves a Műszakiról.
Itt nőttél fel ezen a kopott aszfalton.
S mint kisgyerek,
Itt játszottál a kutyapiszkos homokozón...
S itt, a padon ültél nem is olyan régen,
Összehajolva azon a júniusi éjszakán,
Amikor Ővele mentél haza kettesben
Az érettségi bankett után.
Talán Ő van itt melletted a földben?
Mosolygó fényképpel a szamelyazonosságiról
Néz le Rád most a diáklány...
S Te, a Rendszer büszkesége,
A faluról felkerült ipair tanuló,
Tányérsapkáddal a sírkereszteden.
Pár nappal ezelőtt talán Te is
Itt ültél ezen a kifakult őszi gyepen...
Itt etted meg zsíros kenyered,
Amit édesanyád, hogy hétfőn a korai vonatot elérjed,
Még hajnalban csomagolt be neked!
Temetnek. Temetnek ma Pesten és Budán.
S a gyászolóknak nincs hiány:
Az egész Város kint van ma,
Ott tolong az utcán.
Itt is, ott is, csoportba verődve,
Síró könnyiket néha letörölve
Mindenki
A Himnuszt éneкли!
Budapest utcai szent templomában,
Egy égszínkép, napsugaras kupolában,
Mint egy hatalmas nagy bazilikában,
Emberek hajdonfőt, asszonyok kendőben
A jó Istent kérlelik.
Géppisztolyos harcos, kézigránátos övvel,
Kezét amolyan tisztelgésfélére emeli.
S fáradt, borostás arccal Ő is
A Himnuszt éneкли.
Öreg bácsi kalapját levéve,
Patakzó könnyekkel néz fel az egekre.

Két háborúnak emlékei után,
Most, mint ismét zokogva énekel
A kiskorút és Rákóczi út sarkán.
Kisleány, egy lyukas zászlócskát magasra emelve,
Vékony hangocskáján bátran énekelve...
Egy fiatalasszony, karján a gyerekekkel,
Kezében a szatyor, benne a kenyérrel,
Mostantól másképp lesz, s bizakodó arccal
Gyermekére néz, és úgy énekel.
Talán majd termést hoz
Ez a gyászos nagy ravatal.
Kicsi és nagy, asszony, gyerek, férfi, öreg és fiatal,
Így temetett azon a szép őszi napon,
Az utcán, a téren, Budapesten, Magyarországon.

Negyvenkét év múlt el már azóta,
S temetésben nem volt hiány.
Kopjafák hirdetik a hősök emlékét,
Akiket a gyilkos megtorlás vitt vérpadra
Ezerkilencszázötvenhat után.
S a jelnélküli besüppedt sírhalmok
Egy, a raboknak elkerített parcellában,
Ahol az elhurcoltak alusszák örök álmukat
Valahol a nagy Oroszországban.

S kétszáz ezret sodort az ötvenhatos vihar
Szerte-szét a nagyvilágba.
De a küzdelem, a vér,
A szenvedés és áldozat
Nem volt hiába!
Azóta lehullottak a gyűlölt vörös csillagok
S talán még megérjük, hogy madan egyszer,
Odahaza az IGAZI szabadság fénye ragyog.
S itt, magányosan, elkeseredve és visszavonulva,
Vagy még most is áldozatokat hozva
És harcolva, kitartva,
Töretlenül hirdeted Október üzenetét:

Kicsi Magyarország!
Ezen gyászünnepen
Így tekintünk most feléd.
Es nem csókolunk kezet
Bajtársaink fehérre mázolt hónérainak!
S nem hajtunk térdet
Postásaik és vigéceik előtt!
Mert mindenek fölött,
Mi, akik itt vagyunk,
Hüek maradtunk Októberünk szelleméhez,
Amíg lelkünk él és testünk szívdobogva érez!

PÁPISTA

(Elhangzott Melbourne-ben 1996 októberében)

Fotó: Nagy Gyula

Impresszum: ŐRZŐ, a Magyar Politikai Foglyok Szövetsége (POFOSZ) 1956-os Hagyományörző Tagozatának negyedéves hírlevele. Főszerkesztő: Ámon Antal.

Tel.: (1) 257-0190, 06 30-814-9917 Szerkesztő: Vasvári Éva, lapszerkesztő: Kurtz Mária

Kiadóhivatal: 1149 Budapest, Nagy Lajos király útja 155.

Tel: (1)789-1466, e-mail: hagyomanyorzok1956@gmail.com Honlap: www.pofosz.info.hu

Hogyan alakultak ki a koncentrációs táborok?

„Pokolhelyek” Amerikában és a szovjet birodalomban

A koncentrációs táborok fogalma – a mai ember számára – egyértelműen a zsidóság likvidálásának rémtetteit felidézõ tartalommal társul. Pedig e „pokolhelyek” elõképei Amerikában honosodtak meg, majd a szovjet birodalomban váltak a kegyetlen, elrettentõ fogvatartás eszközeivé.

A koncentrációs tábor elsõ felállítására – még más elnevezéssel – az amerikai-indián háborúk során került sor, mikor is 1838-ban az USA hadserege jelölt ki rezervátumokat a cseroki indiánok számára, amelyek lényegében a koncentrációs táborok egyik elõképének is tekinthetõk. Késõbb a kubai-spanyol háborúban is alkalmazták ezt a büntetési módot. Elsõ ténylegesen ilyen használatára az angol-búr háborúban került sor, amikor is ezzel a névvel (*Concentration camp*) az angolok összetartották a civil búr lakosságot, fõként gyerekeket és nõket, hogy így kényszerítsék megadásra a búr harcosokat. A táborokban akkor 26 000 ember, fõleg asszony és gyermek halt meg. (Wikipedia, 2015. december 26 -i hozzáféréssel)

A koncentrációs táborba zárás parancsát Európában elõször Trockij (Bronstein) elvtárs adta ki, még hozzá 1918. május 21-én. A szovjet vezető az úgynevezett Csehszlovák Légiónak akarta ezzel megfosztani attól a lehetõségüktõl, hogy a Csendes-óceán felé utazva elhagyhassák a bolsevik uralmat, amely õket is be akarta sorozni a kényszermunkás zászlóaljába.

(Richard Pipes: *The Russian Revolution*, Alfred A. Knopf, 1990, 627.old.)

A kommunista világ elsõ törvénye a koncentrációs táborok használatára 1918. júliusában készült. Elõírták, hogy azok a foglyok, akik képesek dolgozni, kötelesek fizikai munkát végezni. A következõ évben már elõírták, hogy minden megyei székhelyen kell koncentrációs tábort alapítani, legalább 300 rabbal.

Lenin elvtárs 1919. augusztusában, táviratban határozta meg a pártvonalat: Minden kétséges egyént zárjatok be a város szélére telepített *koncentrációs táborba!* Ahogy Szolzsenyicin később megjegyezte, már itt felmerül, hogy a „bűnösök” mellett az is elzárandó ellenség, akikről a bolsevikok csupán kétségességet, a követendő doktrína iránti bizonytalanságot állapítottak meg. Az Arhangelszk melletti kolmogori tábor olyannyira halálos volt a fogvatartottak számára, hogy elnyerte az első „haláltábor” elnevezést. A koncentrációs táborok lakóit általában nem bírósági ítélet juttatta halálközelbe, hanem egyszerű adminisztratív döntés a helyi kommunista hatalom részéről.

1920 végére, csupán az Orosz-koztársaságban, 43 megyei székhelyen 84 tábor működött, majd 1922-re már 132 táborba lehetett embereket hurcolni. Ha egy tábor kicsinek bizonyult a tervteljesítéshez képest, a régi foglyokat tutajokra rakták és elsüllyesztették, például a fagyos Dvinába. Így tettek az említett kolmogori és a pertominszki koncentrációs táborok „kiszolgált” lakóival.

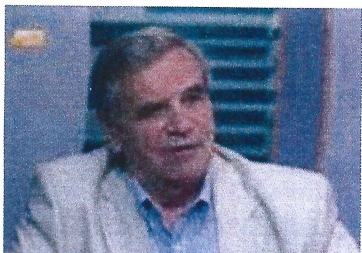
(Rummel: Lethal Politics, Soviet Genocide an Mass Murder since 1917 (Halálos politizálás, szovjet népiirtás és tömeggyilkosság 1917 óta), Transaction, 1990, 41-42.old.)

Az adatokat összegyűjtötte:

Ámon Antal

Ügyfélfogadás, összejövetelek

Tájékoztatjuk kedves olvasóinkat, hogy a POFOSZ Hagyományörző Tagozatának 2016-tól átalakul az ügyfélfogadási rendje. Barátainkat és tagtársainkat **előzetes egyeztetés után** – bármely hétköznapon – várjuk a tagozat székhelyén: Budapesten, a XIV. kerület, Nagy Lajos király útja 155. számú irodánkban. Kérjük, hogy látogatási szándékát előre jelezze Ámon Antalnál – a tagozat elnökénél – a 06-30-814-9917 vagy a 06-1-257-0190-es telefonszámon. Az előzetes bejelentkezés Vasvári Évánál, a hagyományörzők elnökhelyettesénél is jelezhető a 06-20-428-7351 vagy a 06-1-781-3674-estelefonszámon. A havonkénti találkozók rendje nem változik, azaz tagjainkat és pártolóinkat minden hónap első szerdáján délután 15 órakor várjuk zuglói irodánkban. E baráti összejöveteleken – 1956 szellemiségének megőrzése jegyében – előadások hangzanak el, majd kötetlen beszélgetésekre kerül sor. **A 2016. év első találkozójára 2016. február 3-án, délután 15 órakor kerül sor.**

A közbeszéd részévé kell tenni 1956-ot *Ki-ki megszenvedte a történelmi időket*

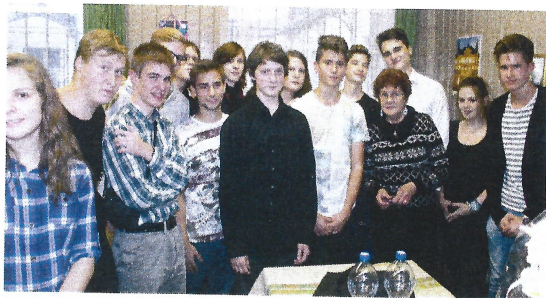
Amíg a tanúk köztünk vannak, kérdezni kell őket. S amíg erőnk engedi, a közbeszéd részévé kell tenni az 1956-os forradalom történéseit – mondta Kő András író, publicista a hagyományőrzők évzáró, decemberi ülésén.

A Kossuth tér 1956, a Tököl 1956, a Levelek Rákosihoz s a Hazáért éltek, haltak! című könyvek társszerzője arra emlékeztette a hallgatóságot, hogy a forradalom és a szabadságharc eseményeinek rekonstruálása és dokumentálása a jövőnemzedék iránti felelősség miatt is kötelességünk. A felnövekvő generációknak tisztán kell látniuk a magyar történelem e kiemelkedő korszakának háttérét, az események menetét és a következményeket, hiszen jelenkorunk is akkor érthető meg, ha értjük múltunkat.

A szerző nagy tisztelettel emlékezett meg könyvei társszerzőjéről, Nagy J. Lambertről, aki – mint mondta – információk sokaságával járult hozzá, hogy megnyíljanak azok a kapuk és utak, amelyek 1956 eseményeinek felfejtéséhez elvezethettek. Számptalan személyes kapcsolatra és dokumentumra volt szükség ahhoz, hogy hiteles írások születhessenek 1956-ról, s ebben Nagy J. áldozatos és elhivatott munkával segítette *Kő Andrást*. De más is kellett a művek létrejöttéhez – jelesül a Gondviselés. Gyakorta előfordult, hogy véletleneknek tűnő események sorozata segítette a szerzőt egy-egy tanú megtalálásában vagy dokumentum megjelésében, ám ez nem a véletlen műve volt. Az olykor érthetetlen és különös körülmények nagyon is célszerű, a dolgokat rendszerbe illesztő vezérelvek szerint működnek, ha kitartó és szorgalmas a munka, s tisztesség motiválja a szándékokat. A szerző szerint köszönet jár a sorsnak, mert számára megadatott, hogy íróként és újságíróként 1956-ról, a magyar forradalomról maradandót alkothatott.

Lengyel János, a POFOSZ elnöke hozzászólásában azt hangsúlyozta, hogy a forradalomban részt vett akkori fiatal generáció megszenvedte a történelmi időket. Ki a börtönt, ki a száműzetést vállalva bebizonyította, hogy a nemzetéért kész az áldozatra. De hinnünk kell abban – s hiszünk is, hangsúlyozta az elnök –, hogy a mai fiatalok épp úgy helyt állnának, ha a történelmi helyzet azt követelné.

V. É.

A túlélőknek kötelességük átadni 1956 örökét

*„Életre ítélve sem könnyű,
hiszen a múlt bennünk él”*

Óriási a magyar történelem, s ennek egyik legtisztább és legdicsőbb eseménye az 1956-os forradalom és szabadságharc – mondta a POFOSZ hagyományörzőinek októberi találkozásán *Wittner Mária*. A szabadságharcos – akit az 1956-os megtorláskor halálra, később életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték – úgy érzi: nem elsősorban a barikádok, hanem a börtönévek és a szabadulást követő küzdelmes idők nevelik az embert igaz forradalmárrá.

Bár jelenkorunkban barikádokra és fegyverekre nincs szükség, de forradalmi szívre s a magyar hazáért rajongó és tenni akaró elszántságra annál inkább – hangsúlyozta *Wittner Mária*. Hiszen látható, hogy hazánk folyamatosan a Nyugat kritikáinak és ellenszenvének középpontjában áll, s intézkedéseiért, a nemzeti érdekek mellett kiálló politikájáért „keresztrefeszítik”. Holott jól látható, hogy a mai képmutató nyugati politika „nagy stratégiája” nem más, mint megteremteni a problémákat, majd – miután zűrzavarossá váltak a viszonyok – felajánlani a problémák megoldását. Így volt ez 1956-ban, és így van ez ma is. Ám a történelmet nem lehet sokáig elhazudni. Az igazság – ha lassan is de – megmutatkozik, s ebben nagy segítséget jelentenek mindazok az írásművek, emlékezések, amelyek 1956 dokumentálására, személyes történeteinek felfejtésére vállalkoznak.

Wittner Mária – aki nyolc hónapot töltött a siralomházban, s csak 1970-ben szabadult – arról is mesélt, hogy a börtönéveket és az áldozatokat soha de soha nem lehet elfelejteni. Olyan sebek ezek, amelyeket nehéz begyógyítani, ha egyáltalán begyógyulhatnak. De akik átélték az akkori eseményeket, azoknak kötelességük továbbadni 1956 örökségét, világossá kell tenni igaz történetét, s eszméiért ma is küzdeni kell – szellemi síkon és a példaadás erejével. Hiszen sok olyan példakép van, akiknek a sorsa megmutatta, hogy a hazáért nagyszerű tettekre képes az ember. A börtönben *Wittner Mária* is megfogadta, hogy ha kikerül a falai közül, nem fog hallgatni; elmondja 1956 igazságát. S elmondja azt is, hogy „életre ítélve sem könnyű, hiszen a múlt velünk van. De éppen ez ad erőt, hogy 1956-ról beszéljünk, s őrizzük példaadó emlékét.”

Szárnyakat adni a diákok képzeletének

Tóth Nándorné: A gyermeki érdeklődés felkeltése a legszebb feladat

A diákok nyitottak 1956 üzenetének befogadására, de csak akkor, ha van honnan és van kitől megismerniük a forradalom és a szabadságharc igaz történetét – mondja Tóth Nándorné, nyugalmazott iskolaigazgató. A POFOSZ hagyományőrző közösségének tagja úgy véli: 1956 emlékének megőrzésében a családnak és az iskolának egyaránt megvan a felelőssége és a sajátos feladata.

A magyar- és idegennyelv-szakos tanárnő – aki 2004-ben vonult nyugdíjba a tizenkét évfolyamos Álmos Vezér Gimnázium éléről – több évtizedes pedagógusi tapasztalata alapján állítja: a gyermeki érdeklődés felkeltése a legszebb, egyszerűsége a legnehezebb feladat. Be kell látni, egy történelmi esemény pusztá tényeinek felsorolása, kronológiájának listázása száraz lecke, egyszerű tananyag marad a gyermek számára. Csak akkor érinti meg a múlt, ha azt személyes történeteken keresztül, fantáziájára, empátiájára és kíváncsiságára alapozva tárják fel előtte. Ez a módszer – mondja a tanárnő – az iskolai oktatás keretében ma még nem általános, azonban ha a történelmet oktató tanár kreatív – s persze meg akarja ismertetni diákjával 1956 hiteles történetét –, akkor megtalálja azokat a lehetőségeket és eszközöket, amelyekkel „szárnyakat” adhat a tanuló képzeletének. Erre szolgálnak a túlélő forradalmárok által tartott rendhagyó történelemórák, a forradalom egykori helyszíneire szervezett közös kirándulások, a kegyhelyek felkeresése vagy a témában rendezett filmek, színdarabok megtekintése. Mindig az a legfontosabb, hogy az általános helyett az egyedivel találkozzon a gyerek. A száraz tények nem érintik meg, de Tóth Ilonka vagy Mansfeld Péter sorsa bizonyosan.

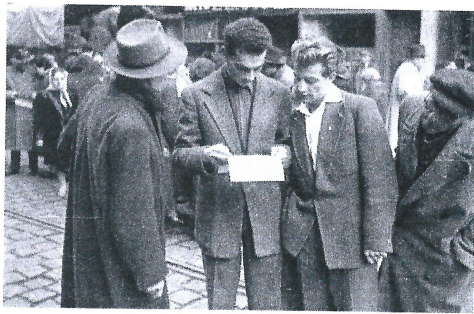
– Ma már számos jó kezdeményezéssel lehet találkozni, hiszen iskolai vetélkedők, 1956-os pályázatok adják hírül, hogy vannak iskolák, ahol komolyan gondolják a forradalom szellemének megőrzését, s ez hatalmas és örömteli fejlődés a korábbiakhoz képest – emlékeztet Tóth Nándorné. – Ugyanakkor azt is be kell vallani – teszi hozzá – hogy a diktatúra évtizedeinek sok-sok hazugsága nem múlt el nyomtalanul, s közvetlenül a rendszerváltozás után csak a felszínen, de nem a szívekben bomlott ki 1956 méltó emlékezete.

Nem szólva arról, hogy a családok sem beszéltek 1956-ról. A diktatúra éveiben azért, mert hallgatni kellett, napjainkban pedig azért, mert a családok elfelejtették a szavakat, amelyekkel 1956-ról mesélni lehet. Ezért is van nagy szerepe mindazoknak a civil szerveződéseknek, amelyek az 1956-os történések és ezek szellemi hagyatékának ébrentartását szolgálják.

– Van tehát remény – mondja a tanárnő – még akkor is, ha pályafutásom alatt, igaz, még a 80-as években, több megdöbbentő élmény ért. Nem egyszer tapasztaltam, hogy még történelemtanárokból is kibuggyant az ellenérzés, ha a forradalmárok tettei kerültek szóba. Egyszer például egy kolléga azt mondta a salgótarjáni sortűz áldozatairól, hogy helytelenül cselekedtek, hiszen leverték a vörös csillagot. Ez persze régen volt és sokat változott a világ. S a magam eszközeivel én is igyekeztem hozzájárulni e szemléletet megváltoztatásához. Annak idején felvettem a kapcsolatot a Történelmi Igazságtétel Bizottsággal, s a tanároknak előadásokat szerveztem. És hónapról hónapra olyan előadásokat sikerült megnyernem, akik igaz képet festettek 1956-ról. Majd – a POFOSZ hagyományörzőihez csatlakozva – diákoknak szervezetünk számos programot, rendhagyó történelemórákat, kirándulásokat – s kezdeményezéseimre – irodalmi-történelmi pályázatot írtunk ki évről évre. A szervezethez azért csatlakoztam, mert tudom: minél több teret kell kinyitni ahhoz, hogy az igaz szavak eljussanak a címzettekhez – a következő generációkhoz –, s minden lehetőséget ki kell használni ahhoz, hogy a még élő tanúk halathassák a hangjukat.

S van még egy komoly indok arra, amiért *Tóth Nándorné* a hagyományörzőkhöz csatlakozott. Jóllehet ő kamaszlány volt 56-ban, mégis van néhány felemelő emlékképe az eseményekről. Ám ennél is meghatározóbb, hogy férje, néhai Tóth Nándor, a forradalom leverése után – egy egyetemistákból és munkásokból álló csoport tagjaként – részt vett a fiatalok szervezkedésében, melynek célja az volt, hogy újra elszórják a forradalmi gondolat magvait. A röpiratok terjesztéséért és a titkos találkozókra való részvételért öt és fél évet töltött börtönben. Ő is azon fiatalok egyike volt, akit hívott a történelem, és aki elfogadta e hívást. Tóth Nándorné büszke volt rá. És büszke a mai napig.

V. É.

Diákok sikere pályázaton és vetélkedőn

*Szívből fakadó, elkötelezett
érdeklődés a forradalom iránt*

Szombati Zsófia a díjátadáson

Az 1956-os forradalom és szabadságharc 59. évfordulója alkalmából tartott megemlékezések sorában kitüntetett figyelmet érdemelnek a fiatalok közreműködésével rendezett programok. Az ifjú generáció ünneplései – és az alkalomhoz illő egyéb rendezvényei – azt jelzik: a diákok szívből fakadó érdeklődéssel fordulnak a magyar nemzet történelemformáló eseményei felé.

Mint ismeretes, a POFOSZ 1956-os Hagyományörző Tagozata 2015-ben is kiírta diákok számára az irodalmi-történelmi pályázatot. E nemes versenyben az I. díjat Szász-Kovács Réka, a Bábes-Bolyai Tudományegyetem kézdívasárhelyi kirendelt tagozatának III. éves hallgatója nyerte el. A második helyezett Szombati Zsófia, a Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Karának első éves gazdaságinformatikus hallgatója lett, míg a zsűri különdíját Duka Tímea-Illdikó, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem hallgatója kapta meg. Az ünnepélyes díjátadásra október 22-én, a Vakok Általános Iskolájában, a vak diákok felemelő, 1956-os ünnepségén került sor.

Ugyancsak örömteli és kivételes élményben lehetett részük mindazoknak, akik jelen lehettek a Budapest XVI. kerületi általános iskolák történelmi vetélkedőjén. A hét oktatási intézmény nyolc csapatának felső tagozatos tanulóinak közreműködésével – a kerületi önkormányzat házasságkötő termében – szervezett versengés témája 1956 volt. A diákok tesztet oldottak meg, majd Tóth Ilona 56-os forradalmár, kivégzett hős bírósági perét dolgozták fel szabad, a tanulók fantáziájára bízott adaptációban. A nagy empátiával és tárgyi tudással előadott prezentációk nemcsak a gyermekek lelkesedéséről, de történelemtanáraik elhivatottságáról és felkészítő munkájuk eredményességéről is tanúbizonyságot tettek. Mint a zsűri elnöke, vitéz lovag Palla László, a XVI. kerületi POFOSZ elnöke a díjátadás alkalmával mondta: felemelő volt látni azt az elköteleződést, amellyel tanár és diák megőrzi, ébren tartja és továbbadja a magyar forradalom és a szabadságharc örökségét.

A vetélkedő három legjobbjára a Kölcsey Ferenc, a Jókai Mór és a Móra Ferenc általános iskolák egy-egy háromfős csapata lett. De – mint Palla László hangsúlyozta – e versengésnek vesztesei nem, csak nyertesei voltak, ekképpen valamennyi résztvevő tanintézménynek – a Néri Szent Fülöp Katolikus Általános Iskolának, valamint a Batthyány Ilona, a Herman Ottó és a Szentgyörgyi általános iskoláknak – és diákjainak is őszinte elismerés és nagy-nagy köszönet jár.

V.É.

Szombati Zsófia II. helyezett pályamunkája

Drága Édesapám!

Olyan sok levelet írtam neked és egyre sem válaszoltál. Édesanya azt mondta, hogy hamarosan haza fogsz jönni, de mikor? Itthon olyan csend van nélküled, mióta elmentél minden megváltozott. Minden este mikor a munka utána hazajöttél játszottál velünk és együtt boldogan megvacsoráztunk majd esti mesét mesélve álomba ringattál minket. Mindenki olyan boldog volt, Édesanya szeméből is áradt a melegség. De most már minden más. Nem vagy itt. Édesanya minden reggel elmegy, és csak nagyon későn jön haza. Mikor hazajön rettentően fáradt, s kezei remegnek a varrástól melyet egész nap végzett. Többé már nem játszik velünk, bár próbál mosolyogni, de a szeméből a régi fény eltűnt. Tudom megígértem, hogy ameddig nem leszel, én fogok vigyázni rájuk, s én leszek a férfi háznál, de ez több feladattal jár, mint gondoltam. Katika mindig utánad kérdez, hogy mikor jössz már haza és ilyenkor Édesanyu csak annyit mond fájó hangon, hogy hamarosan. Hogy édesanyát segítsen, Katikát én viszem az óvodába, s én hozom is el. Mikor otthon vagyunk, mindig elkezd sírni, hogy hiányzol neki, de egy kis játékkal el tudom feledtetni vele legalábbis egy időre.

Én is munkát vállaltam, de erről Édesanyának még nem szóltam, mert meg szeretném lepni, hogy ne kelljen annyit dolgoznia. Emlékszel még Laci bácsira a negyedikről? Neki segíték a tennivalóiban s napi 10 fillért kapok érte. Tudod mikor voltak a harcok, akkor eltalálták, s le kellett vágni a lábát. Szegény nagyon szomorú, de próbálok felvidítani, mivel mindketten szeretjük a verseket így hát azokról beszélgetünk s olyankor mindig jobb lesz a kedve. Laci bácsi nagyon sok verset ismer, de sok olyan verset is mond, melyet nem szabadna, így hát nagyon halkán mondja őket, nehogy valaki meghalljon minket. Van olyan vers, amit ő írt, ez annyira tetszett, hogy meg is tanultam, de megígértette velem, hogy nem szavalom el senkinek, mert ez se szabad.

Sírnak az őszi fák, zokognak a szélben,
Sárga, piros levelek zizegnek a légben,
Sok kis zöld levél bátran tör az égbe.
Szétverve minden akadályt törnek hát előre
De a tomboló vörös szél megfagyasztja őket
S a hó alatt tiporva, elfedve
Fekszenek elárulva, megdermedve.

A házban olyan nagy a csönd, sok lakásban már nem is laknak. Egyik napról a másikra elmentek. Azt beszéltek Ancsi néniék, hogy a harmadikon a Szabó család külföldre ment. Az ő lakásuk volt a legnagyobb a házban. Én úgy szerettem Pistieknél játszani. Az anyukája mindig csinosan volt felöltözve és csinált nekünk finom teát és süteményt. Sokszor álmodozok szebbnél szebb játékokról és az ottani finomságokról. Régebben Édesanya is nagyon finomakat sütött de mióta reggeltől estig dolgozni a kell nem marad ideje süteményt sütni és a pénz is kevés. Van olyan lakás, mint a miénk ahol csak az édesapa ment el, de ő is biztos haza fog jönni, mint ahogy te.

Esténként néma a csendben hallani, ahogy a kis utcánkba befordul egy autó ,s megáll. Olyankor egy ajtózörgetést, sikolyt majd sírást hallunk s a reménytelen beletörődés veszi hatalmát a hátra hagyottakon. Úgy félek, hogy hozzánk is újra eljönnek, mint akkor este mikor érted jöttek. Édesanya egész éjjel sírt, s másnap is mikor Katika megkérdezte mikor jössz haza sírni kezdett majd mondta, hogy hamarosan csak a bácsik kérdeznek tőled valamit.

Az iskolában is sok minden megváltozott. Az iskolát is találat érte s a második emelten a kémia teremnél egy hatalmas romhalmaz jelzi ezt. S az ablakok nagyrésze is kitört a robbanások miatt. Mivel az iskolát így nem lehet használni, így hát egy másik iskolába kell járnunk. Az új iskolába a tanárok is velünk jöttek. Az osztálytársaim és tanáraink közül is sokan hiányoznak. A tanárok mind hallgatnak, nem mondják el hogy, mik történtek és, hogy miért. Az idősebbek azt mondták, hogy sok pedagógust elbocsájtottak, sőt volt, akit börtönbe zártak, mert részt vett az eseményekben. Édesanya azt mondta, hogy amik történtek arról nem lehet beszélni, még otthon se mert senkibe se lehet már bízni, ha valaki meghallaná akkor bajba kerülnénk de ezt is már csak suttogva mondja és megnézi, hogy be vannak-e csukva az ablakok. Ilyenkor mi is halkán beszélünk, nehogy meghallja a nagy gonosz, s elvigye anyut is. Mikor még itt voltál emlékszem mindig sok felnőtt átjött és beszélgettetek olyan felnőtt dolgokról, de most már nincs így. Senki se jön át csak Julcsi néni néha a másodikról, hogy mikor Édesanya nagyon későn jönne, akkor csinál nekünk vacsorát. Kedves néni és játszik is velünk, de veled, sokkal, de sokkal jobbat játszottunk.

Tudod, Julcsi néni fia, Andris is részt vett a harcokban. Ő mérnöknek tanult az egyetememen, s az egyetemisták közül sokan vettek részt a harcokban. Ő segített nekünk mikor el kellett hagynunk a házat, s le kellett mennünk a pincébe. Hozott nekünk ennivalót és vizet is, de volt, hogy napokra eltűnt, s olyankor Julcsi néni nagyon aggódott érte. A harcok végeztével azonban mikor már haza térhettünk, ő nem jött haza. Azt beszélték, hogy a Margit körúti fogházba zárták be. Majd egyenruhások jöttek és átkutatták házukat, s mindent szétdobálva hagytak maguk után. Azt, hogy mit kerestek végül nem tudtuk meg, de egy idő után elengedték Andrist, s végül hazatérhetett. De már nem volt ugyanaz az ember. Valahogy megváltozott. Többé nem mehetett vissza az egyetemre se. Mostanság diákokat tanít esténként, s nappal pedig egy gyárba dolgozik segédmunkásként.

Édesapám, olyan jó lenne, ha végre itthon lennél, akkor biztos minden olyan lenne, mint régen, s talán a rémálmaim is eltűnnének tudva, hogy itt vagy. Az álmaimban újra hallom a katonák menetelését, tankok dübörgését, csikorgó hangjukat, a puskák záporát és azt az egetszétszaggató dörrenést, mely oly sűrű, mint a nagy viharban mikor a villámok újra és újra lecsapnak. Majd látom a város romjait, füstölő házakat, jajgató embereket. Az utcára kilépve bénító fájdalmat érzek, képtelen vagyok tovább menni. Mindenhol emberek holttestét látom, s mellettük gyászoló, síró szeretteiket. Rengeteg ismerős arc jelenik meg előttem, iskolatársaim és szüleik. Majd tovább menve elérek a házukhoz. A ház falán égtelen nagy lövés nyoma tátong, s az ablakok mind kitörve a robbanásoktól. Ekkor egy ismerős hangra leszek figyelmes, Katika sírását hallom. Felrohanok a megmaradt lépcsőn s belépek a lakásunk romjaiba. Keresem, de nem találok, sírása egyre inkább visszhangzik a szobákon át. Végül belépek a hálószobátokba. Ott meglátom Édesanyát és a reszkető Katikát. Odamegyek és szólok hozzájuk, de nem hallanak. Valaki felett remegve ülnek, s ölelik mozdulatlan testét. Szívem összerándul, hogy te leszel az. Kiálltok hozzájuk, hogy ki az, de nem válaszolnak. Összeszedve minden bátorságom odalépek. Az élettelen test ismerőse válik, egy fiatal fiúé. Arca véres, s mellkasán tátongó lyuk. Én vagyok ez a fiú. S ekkor mikor megismerem, magam felriadok. Egész testemet víz veri ki, mellkasom zihál. De élek, én élek. S e gondolat ad erőt a megnyugváshoz. Majd újabb vészes gondolat tör rám, vajon meddig. Mi van, ha újra visszajönnek? Mi van, ha újra löni fognak? Ha nem lesz szerencsénk, mint a múltkor és nem tudunk időben elmenekülni? Ezen gondolatok emésztik fel lelkemet s az álom csak későn száll újra rám, smár csak félve alszok el. Erről még senkinek nem beszéltem hisz Édesanyámnak is van elég terhe, nem hogy az én álmaimmal foglalkozzon. S másnak erről nem mesélek, mert nem lehet azokról a napokról beszélni, mert aki megteszi, azért eljőhet a fekete autó.

Kérlek, gyere haza! Szerető családot vár.

Szeretettel kis fiad, Károly

Könyvszemle: Fiúk cinkkoporsóban

*Dokumentumregény Afganisztán
szovjet megszállásáról*

A szovjetek afganisztáni megszállásáról, Svetlana Alekszijejics tollából *Fiúk cinkkoporsóban* címmel drámai erejű mű született 1989-ben. A könyvet a szerző hazájában, Fehéroroszországban nem adták ki, csak Oroszországban jelent meg két évvel elkészülte után, 1991-ben először. Magyarországon 1999-ben adta ki az Európa Könyvkiadó, amely így egy későbbi Nobel-díjas szerző művének közzétételével szerzett magának dicsőséget.

A kommunista „világforradalmi” terjeszkedés utolsó hadszíntere Afganisztánban volt. Az 1979 végén megkezdett szovjet invázió tízéves történéseit a szokásos kommunista hazugságfüggöny borította. A sötétségbe világított bele a fehérorosz Svetlana Alekszijejics: *Fiúk cinkkoporsóban* című műve. Egy dokumentumregény, melyben megszólalnak a háborúban résztvevő katonák és tisztek, valamint a résztvevők feleségei és édesanyái. Élőké és holtaké. Az emberi döreség, galádság és szenvedés döbbenetes tükörképe lett az összeállítás.

Azt tudjuk máshonnan is, hogy egy kommunista rendszer katonája nem számíthat sokra, mert a sajtó és közvélemény nem tudja kikövetelni a hadsereg tisztességes ellátását, a parancsnokok tisztességes viselkedését és az emberi élet és testi épség megfelelő védelmét.

„Állandóan éhesek voltunk. A konyhában két ötvenliteres kondér állt: az egyikben az 'első fogás' – híg káposztaleves (húst még véletlenül sem találsz benne), a másikban a 'második fogás' – csiriz (szárított krumpli) vagy hús nélküli gyöngykása. **Négy főnek adtak egy doboz makrelát. A címkéjén ez állt: gyártási év: 1956, a minőségét megőrzi: tizennyolc hónapig.**”

De szól a történet a világháborús időkől származó sebvarró cérnáról, amely a csomagolásából kibontva egyszerűen elporladt, fecskendőkről, amelyek fele egyszerűen nem működött. Ami meg működött, azt a szovjet katonák eladták az afgánoknak – kábítószerért.

Fény derül a könyvben sok titokra: „...egyik-másik tiszt úgy vélte, hogy itt is, mint az Unióban, meg lehet ütni a katonát..” vagy „a százados néha lekever nekünk egy-egy pofont”. Egy másik emlékező: „Hazajöttem, elmentem a kiegészítő parancsnokságra, éppen akkor hoztak oda nekik egy cinkkoporsót. A főhadnagyunk volt benne. A sírkövére ezt írták: **'Elesett internacionalista kötelességének teljesítése közben'**. Nekem meg abban a minutumban eszembe jutott, hogyan itta le magát .. és hogyan törte össze az álkapcsokat. Hetente egyszer így szórakozott... Ha nem bújsz el, kiköpöd a fogad.”

Nem csoda, hogy a kétfrontos harc: egyik oldalon az afgán önvédelmi gerilla csapatok, másik oldalon a kommunista rendszer katonai erőszakszervezete, felőrölte a 18-20 éves fiúk erejét.

„...A buszállomás félig üres várótermében egy tiszt üldögélt egy bőrönddel, és mellette egy kopaszra nyírt fejű, vézna fiú villával egy fonnyadt fikuszt tartalmazóládában 'ásott'.

Egyszerű falusi asszonyok ültek le melléjük, kifaggatták őket: kicsodák, hová igyekeznek, miért? A tiszt hazakísérte a megőrült katonát.

»Kabultól ás, ami csak a keze ügyébe kerül, mindennel: ásóval, bottal, töltőtollal.« A fiú felemelte a fejét: »El kell bújni... gödröt ások...

Egykettőre megvagyok vele... Közös sírnak hívtuk... Nagy gödröt ások, hogy mind beleférjünk...«

Az Alekszijevec számára nyilatkozók egy adag háborús bűnre is felhívták a figyelmet. Akarva-akaratlanul.

Az egyik: „Egy falut fésültünk át. Rendszerint felrántod az ajtót, és mielőtt belépnél – behajítasz egy gránátot, nehogy géppisztolysortúzzal fogadjanak... Behajítottam a gránátot és bemegyek: asszonyok fekszenek ott, két nagyobb fiú meg egy csecsemő... Hogy ne örülj meg azonnal, meg kell magyaráznod magadnak, hogy helyesen cselekedté.”

Egy másik: „Igen, én öltem, csupa vér voltam... De ott feküdt ő, a barátom... Külön a feje, külön a keze, a lába... A lenyúzott bőre... Tüstént újból jelentkeztem portyára...Megláttam, hogy a faluban temetés van.. Nagy tömeg volt... Távsövön jól láttam valamennyiüket.. **És kiadtam a parancsot: Tűz! Egyenesen a temetési menetre – tűz!**”

És egy nevesített, A. Szokolov őrnagy, hadipilóta: „... mi az a »tərbomba«? A hadseregünk harcálláspontjának Kabulban közvetlen kapcsolata volt Moszkvával. Onnan kaptuk az »oké«-t e fegyver bevetésére. A gyújtószerkezet működésbe lépésének pillanatában az első töltet szétrobbantotta a gáztöltet burkolatát.

A gáz kiömlött, és beszivárgott minden részbe. Ez a »felhő« bizonyos idő elteltével felrobbant. Senki sem maradt élve azon a területen. Az embernek szétpukkantak a belei, kiugrott a szeme.

1980-ban a légierőnk első ízben vetett be reaktív lövedékeket, amelyek milliányi apró túvel voltak megtöltve. Úgynevezett »tűs reaktív lövedékeket«. Az ilyen tűk elől sehová sem lehet elrejtőzni – az embert szitává lyuggatják.”

A világforradalmi terjeszkedés eme utolsó kísérletének mérlege a következő:

tíz év alatt 642,000 szovjet katona szolgált Afganisztánban
ezekből 470,000 lett beteg vagy sérült, a bevetett állomány 73%-a
27,660-an haltak meg szovjet oldalról
ebből a magyar elesettek száma 53 fő
az afgán halottak száma körülbelül 1,5 millió
az afgánok közül több mint 5 milliónyian váltak földönfutókká a szovje
hadviselés következtében (1)

Lester W. Grau nyugalmazott alezredes, aki csapattisztként éveket harcolt a vietnami háborúban, több könyvet írt az afganisztáni háborúról, így összegezett: „**a szovjet hadműveletek nagyobb nyomorúságot okoztak az afgánoknak, mint a hitlerista háború a Szovjetunió területén.**” (2)

A szerző, eddigi munkásságáért 2015-ben irodalmi Nobel-díjat kapott. Előtte már a frankfurti könyvvásáron is elismerték 2013-ban. Ott, Frankfurtban a könyvszakma Béke-díjának átvételekor a posztszovjet korszak fő tanulságára is rávilágított: (3)

„Azt hittük, hogy a Szovjetunió bukása örökre eltemeti a kommunizmust, de kiderült, hogy ez a betegség krónikus... A kommunizmusnak volt egy vakmerő terve, nevezetesen az ember átalakítása. Talán ez az egyetlen, ami sikerült.”

Ámon Antal

(1) Galántay Ervin: A szovjet-afgán háború (1979-1988) két oldalról, három kiadvány tükrében, Hadtörténelmi Közlemények 115. (2002) 4.

(2) idézett mű

(3) oroszvilag.hu 2013.10.21.

Keserű mosoly a diktatúrában

Három GULAG fogoly beszélget. Megkérdezi az első a másodikat: - Te miért vagy itt?

A második válaszol: - Azért, mert azt mondtam Lenin bebalzsamozójára, Borisz Zbarszkíjra, hogy ő egy forradalmár.

Nagyon vicces – mondja az első – én meg azért vagyok itt, mert azt mondtam, hogy Zbarszkíj egy ellenforradalmár.

Ez érdekes – mondja a harmadik – én azért vagyok itt, mert Borisz Zbarszkíj vagyok.

*

- Tudják azt, hogy a kommunista párt mivel jutalmazza azokat, akik új tagokat léptetnek be?

- Aki egy új tagot szerez, annak egy évig nem kell tagsági díjat fizetnie. Aki kettőt szerez, az jutalomból kiléphet a pártból. Aki pedig hármat, az kap egy igazolást arról, hogy sohase volt párttag.

*

A Fülöp-szigeteki kommunista Huk-lázadást leverő rendszer képviselője Carlos Romulo mondta:

„A tegnapi gyarmatbirodalmak, amelyekről azt szokták mondani, hogy a Nap sohasem nyugszik le felettük, visszavonulóban vannak Ázsiából. Amitől most félünk azonban, az az új kommunista birodalom, amelyről tudjuk, hogy ott a Nap sohasem kel föl.”

*

Jól ismerjük a marxi tételt: *„a kommunizmusban mindenki a képességeinek megfelelő tevékenységet végez, és a tömegtermelésnek köszönhetően mindenki a szükségleteinek megfelelően részesül az anyagi javakban.”*

A valóságban azonban a kommunista rendszerekre az áruhiány volt jellemző. Sokan a Nyugaton élő rokonaiktól tudtak csak beszerezni hiánycikkek számító dolgokat. Ezért a mondat második felét a vicces kedvűek keserűen átalakították: *a kommunizmusban mindenki a nagybácsi lakóhelyének függvényében részesül az anyagi javakban.*

A MAGYAR POLITIKAI FOGLYOK SZÖVETSÉGE
1956-os HAGYOMÁNYŐRZŐI ÉS AZ 1956 ÖRÖKSÉGE ALAPÍTVÁNY
2016-ban

Irodalmi, történelmi pályázatot hirdetnek magyarországi és határon túli diákok részére 25 éves korig két kategóriában

I. Téma: Velünk élő forradalom

- *Készíts interjút egy, az 1956-os forradalom és a szabadságharc eseményeit, dicső napjait, leverését megélt személlyel.*
- *Kérdezd meg az emlékeiről, a forradalom és a szabadságharc – az illető számára – legmeghatározóbb pillanatairól.*
- *Faggasd arról, mai életében mit jelent 1956 emléke.*

A megkérdezett személy lehet rokonod, ismerősöd, szűkebb és tágabb környezeted olyan személyisége, akinek koránál fogva emlékei vannak 1956-ról. A megszólaló lehet olyan civil személy, aki aktívan – forradalmárként – nem vett részt az eseményekben, ám kitörölhetetlenül benne élnek 1956 napjai.

Az interjú párbeszédese forma, konkrét kérdésekre adott konkrét válaszokat tartalmazó dolgozat. Terjedelme: 5-10 oldal.

II. Téma: Fájdalmas ébredés – Élet a levert szabadságharc után

- *Írj egy novellát, esszét, mesét vagy verset arról, hogy milyennek gondolod a forradalom és a szabadságharc leverését követő mindennapok életérzését.*
- *Képzeld magad az akkor élő emberek helyébe, akiknek a veszített ügy után is újra kell kezdeni mindennapjaikat. Vajon mit éreztek, mit élhettek át, miként néztek a jövőbe?*
- *Versben vagy fikciós történetben érzékeltesd azt az emberi drámát, amelyet 1956 után átélt az akkori generáció.*

Prózai munka esetében a terjedelem: 3 -10 oldal. Vers esetében terjedelmi korlát nincs.

D I J A Z Á S

I. díj: 70.000,- Ft

II. díj: 50.000,- Ft

III. díj: 30.000,- Ft

Beadási határidő: 2016. szeptember 19. hétfő

A pályázat további részleteiről – a dolgozatok beadásának határidejéről, az eredményhirdetés pontos dátumáról, a pályázati nyereményekről – a közeljövőben a POFOSz Hagyományörzőinek és az 1956 Öröksége Alapítvány honlapján - <http://www.pofosz.inf.hu/> - lehet bővebben tájékozódni.